

Prof. dr Walentin A. Dogel
czł. kor. AN ZSRR

W dniu 1.6.1955 zmarł prof. W. A. D o g e l w 74 roku życia i niemal 55 roku twórczej działalności naukowej na polu zoologii i parazytologii. Syn wybitnego histologa, prof. Aleksandra S. D o g e l a, przebywa od r. 1894 aż do śmierci w Petersburgu — Leningradzie. Po ukończeniu wydziału przyrodniczego w r. 1904 rozpoczyna specjalizację zoologiczną, szczególnie w protozoologii, pod kierunkiem profesorów S z e w i a k o w a i S z i m k i e w i c z a. Już w r. 1909 wiąże się z katedrą zoologii bezkręgowców jako jej asystent, wykładowca, wreszcie długoletni kierownik aż do ostatnich chwil życia. Równocześnie prowadzi wykłady w innych uczelniach: od r. 1930 kieruje pracownią chorób ryb Instytutu Gospodarstwa Rybnego, a od r. 1944 pracownią protozoologiczną Instytutu Zoologii AN ZSRR.

Olbrzymia działalność naukowa prof. D o g e l a, zawarta w ponad 230 pracach, zdobyła mu nieśmiertelną sławę na całym świecie. Bogate materiały uzyskane w ponad 50 ekspedycjach na lądach Afryki, Europy i Azji oraz na licznych morzach (Śródziemne, Bałtyckie, Czarne, Barentsa, Kaspijskie, Białe, Azowskie, Ochockie, Japońskie), służyły nie tylko dla opracowania rozlicznych tematów zoologicznych, ekologicznych, fizjologicznych itp., lecz pozwoliły również na wyciągnięcie oryginalnych i ważnych dla nauki teorii. Wnikliwe badania pierwotniaków, przeważnie pasożytniczych, w zależności od różnorodnych czynników ekologicznych (skład pokarmowy, wiek żywiciela, jego wędrówki, hydrologiczny charakter zbiornika, a nawet jego geologiczna przeszłość itp.) dały w wyniku piękne osiągnięcia w poznaniu ewolucji świata zwierzęcego, co znalazło swój wyraz w wspianych podręcznikach: *Protistolo-*

gia ogólna, Anatomia porównawcza bezkręgowców i Kurs zoologii bezkręgowców. Znane zasady oligomeryzacji (zmniejszania się liczby jednoznacznych narządów w postępie ewolucyjnym) oraz polimeryzacji (zwiększania się liczby narządów i organoidów równoznacznych) zostały pięknie rozwinięte w ostatniej obszernej pracy Autora.

Ukoronowaniem parazytologicznych badań prof. D o g e l a, szczególnie nad pierwotniakami ryb, jest książka *Parazytologia ogólna* nie znajdująca dotąd równej w literaturze światowej. W oparciu o całokształt wiedzy Autor rozwija w niej oryginalne poglądy i teorie, które przeważnie są wynikiem długoletnich badań Jego oraz uczniów.

Szkoła prof. D o g e l a, nosząca charakter ekologiczno-protozoologiczny, może równać się dwóm innym szkołom parazytologicznym: akad. P a w ł o w s k i e g o i akad. S k r j a b i n a. Świadczy o tym ponad 50 prac doktorskich i ok. 200 prac kandydackich, nie licząc innych, wykonanych pod Jego kierunkiem.

Prof. D o g e l żywo interesował się nauką polską, rozwojem naszej parazytologii. W rozmowie z polską delegacją parazytologiczną w kwietniu 1955 r. wyraził nawet chęć przyjazdu do Polski i uczestniczenia w naszym następnym Zjeździe.

Śmierć prof. D o g e l a jest niepowetowaną stratą nie tylko dla nauki radzieckiej, lecz także dla światowej. Jego owocna działalność pozostanie na długie lata źródłem wiedzy i genialnych myśli dla licznych rzesz zoologów i parazytologów.

Z. Kozar